

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาและเปรียบเทียบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ลักษณะของชายและหญิงไทยในปัจจุบัน และลักษณะที่พึงปรารถนา ของชายและหญิง แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยมีสมมติฐานว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร รับรู้ลักษณะของชายและ ลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบัน แตกต่างกัน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร รับรู้ลักษณะที่พึงปรารถนา ของชายและลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง แตกต่างกัน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร รับรู้ลักษณะของชายไทยใน ปัจจุบัน และลักษณะที่พึงปรารถนาของชาย แตกต่างกัน
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร รับรู้ลักษณะของหญิงไทยใน ปัจจุบัน และลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง แตกต่างกัน

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะของชายและหญิงไทยในปัจจุบัน และ ลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง แตกต่างกัน ตามสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ ซึ่งอาจอภิปรายผลการ วิจัยได้ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างลักษณะของชายและลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบัน กับความ แตกต่างระหว่างลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง

จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะของชายและลักษณะของหญิงไทย ในปัจจุบันแตกต่างกัน และรับรู้ลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิง แตกต่างกัน ตามสมมติฐานที่ 1 และ 2 นี้ อาจอธิบายได้ว่าเป็นผลจากการที่กลุ่มตัวอย่างได้พบเห็น แบบอย่างการประพฤติปฏิบัติตนที่แตกต่างกันของชายและหญิงในสังคม และจากการเรียนรู้ถึงความ

คาดหวัง คำนิยม และการเลือกปฏิบัติต่อชายและหญิงที่แตกต่างกันในกระบวนการฝึกหัดอบรมในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผลการวิจัยนี้จึงเท่ากับเป็นการชี้ให้เห็นถึง สภาพของชายและหญิงในสังคมไทยในปัจจุบันว่ายังคงมีความแตกต่างกันอยู่อย่างชัดเจน

และเป็นที่น่าสนใจ เกิดว่าจาก 31 ลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นลักษณะของชายมากกว่า เป็นลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบันนั้น เป็นลักษณะเดียวกันกับการรับรู้ด้วยว่าเป็นที่พึงปรารถนาของชายมากกว่า เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงถึง 29 ลักษณะ เช่น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่ายายไทยในปัจจุบันชอบการกีฬา เข้มแข็ง กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง เป็นผู้นำ ง่ายคิด ง่ายประสีประสี เคร่งขรม ก้าวร้าว คล่องแคล่วว่องไว มีความภาคภูมิใจ และทรนงในตนเอง มีอารมณ์อันมั่นใจในตนเอง ฯลฯ มากกว่าหญิง ในขณะที่เดียวกันก็มีการรับรู้ว่าลักษณะเหล่านี้เป็นที่พึงปรารถนาของชายมากกว่า เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงด้วย (ดูรายละเอียดในตารางที่ 23) และในทำนองเดียวกัน ลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของหญิงมากกว่าเป็นลักษณะของชายในปัจจุบันส่วนใหญ่ (38 จาก 47 ลักษณะ) เช่น มีเสน่ห์ รักเด็ก อ่อนโยน อ่อนน้อม ใจเมตตา ง่ายพูดคุย เข้าใจผู้อื่น เอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของผู้อื่น เรียบร้อย ง่ายพินิจวิเคราะห์ พุดคาโพเราะอ่อนหวาน ชอบนิทานผู้อื่น ก็เป็นลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าชายด้วยเช่นกัน (ดูตารางที่ 24)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของชายและหญิงไทยในปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด 10 อันดับ จากตารางที่ 11 ก็จะได้เห็นได้ชัดเจนด้วยว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่ายายไทยในปัจจุบันมีลักษณะของความ เป็นชายหรือมีลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของชายมากกว่าหญิง คือ ชอบการกีฬา ชอบแข่งขัน ชอบเอาชนะ เป็นอิสระไม่ขึ้นกับใคร คล่องแคล่วว่องไว กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง มีความภาคภูมิใจและทรนงในตนเอง เข้มแข็ง เป็นตัวของตัวเอง และมีอารมณ์อันมากที่สุด ตามลำดับ และมีลักษณะของความ เป็นหญิงหรือมีลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าชาย คือ ร้องไห้ง่าย หวาดกลัวง่าย นุ่มนวล อัจฉริยะ ชอบนิทานผู้อื่น ซื่อสัตย์ ละเอียดอ่อน และง่ายปรนนิบัติ น้อยที่สุดตามลำดับ และในทำนองเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่ายายไทยในปัจจุบัน ชอบนิทานผู้อื่น ง่ายพูดคุย อารมณ์อ่อนไหวง่าย อัจฉริยะ ร่าเริง ใจน้อยง่ายน่านรัก และง่ายส่งสารมากที่สุดตามลำดับ แม้ว่า ชอบนิทานผู้อื่น ง่ายพูดคุย อารมณ์อ่อนไหวง่าย

จิตใจแก่ และใจน้อยง่าย จะเป็นลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาในระดับต่ำซึ่งสำหรับชายและหญิงก็ตาม แต่ก็ยังคงเป็นลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของความ เป็นหญิง หรือเป็นลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่า เป็นที่พึงปรารถนาของชายทุกลักษณะ (ดูตารางที่ 13) และลักษณะที่เป็นลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบันน้อยที่สุดตามลำดับ คือ เศรษฐม ควบคุมสติได้ในยามคับขัน กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยง มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง พึ่งพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ก้าวร้าว และอย่างคิดอย่างประติขฐ์ ก็ล้วนเป็นลักษณะของความเป็นชายทั้งสิ้น ส่วน เศรษฐคำสัมา และยอมผู้อื่น ซึ่งเป็นทั้งลักษณะของชายและลักษณะของหญิงในปัจจุบันในอันดับน้อยที่สุด 10 อันดับนั้น ก็เป็นลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างมิได้มีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของชายและหญิงแตกต่างกันอยู่แล้ว

ดังนั้นจากข้อสังเกตนี้จึงอาจทำให้พอสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าย่ำหรือหญิงไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังมีลักษณะตามที่เป็นที่พึงปรารถนาหรือตามที่เหมาะสมสำหรับแต่ละเพศนั่นเอง แม้ว่าลักษณะเหล่านี้บางลักษณะจะมีใช้ลักษณะที่นำยื่นย่นย่นย่นย่น และในขณะที่เดียวกันชายและหญิงไทยในปัจจุบันก็ไม่ค่อยมีลักษณะที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่เหมาะสมกับเพศของตน โดยที่มีการรับรู้ว่าย่ำหรือหญิงจะมีลักษณะของชายอยู่บ้าง แต่ชายไทยในปัจจุบันมีลักษณะของหญิงน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย โดยเฉพาะเมื่อลักษณะนั้นเป็นลักษณะที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงด้วย

และจากการวิจัยของ Ellis and Bentler (1973) และ Spence et al. (1975) ซึ่งพบว่าบุคคลมีแนวโน้มนักจะมีลักษณะบุคลิกภาพหรือมีแบบแผนพฤติกรรมตามที่รับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมสำหรับเพศของตน ทำให้อาจกล่าวได้ว่า การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพฯ เพศฆานครมีการรับรู้ลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงแตกต่างกัน อีกทั้งยังรับรู้ว่าย่ำหรือหญิงไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่มีลักษณะตามที่ตนรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของชายและหญิงด้วย เช่นนี้เท่ากับเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพฯ เพศฆานครจะมีพฤติกรรมตามที่รับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมสำหรับเพศของตนด้วย

ผลการวิจัยนี้จึงเท่ากับชี้ให้เห็นว่า การที่สังคมมีการกล่าวถึงหญิงและผู้ชายในปัจจุบันว่า "หญิงสมัยนี้ไม่ค่อยจะมีความเป็นหญิง และผู้ชายสมัยนี้ก็ไม่ค่อยจะมีความเป็นชาย" นั้นอาจนับได้ว่า เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนส่วนน้อยเท่านั้น ดังว่า ในนัก, เรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลายในกรุงเทพฯมหานครยังคงมีการรับรู้ว่ายายและหญิงไทยในปัจจุบันโดยทั่วไปมีลักษณะของชายและลักษณะของหญิงตามที่เห็นปรากฏประปรายของสังคมเป็นส่วนใหญ่

เมื่อพิจารณา ลักษณะของชายไทยในปัจจุบัน ลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบัน ลักษณะที่เห็นปรากฏของชาย และลักษณะที่เห็นปรากฏของหญิง ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง เปรียบเทียบกับลักษณะของความเป็นชาย และลักษณะของความเป็นหญิง ตามมโนทัศน์ของ เอเจนซี-คอมมิวเนียนหรือพฤติกรรมเครื่องมือ-พฤติกรรมการแสดงออก จากที่ปรากฏในบทบาททางเพศในต่างประเทศซึ่งเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน และอาจนับได้ว่าเป็นลักษณะของชายและลักษณะของหญิงในสังคมทั่วไป (เพราะว่าสามารถใช้แยกความแตกต่างระหว่างเพศได้ในหลาย ๆ วัฒนธรรม โดยเฉพาะในสังคมตะวันตก) และเป็นลักษณะที่ได้มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามของการวิจัยนี้ด้วย ก็พบว่า มีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะของชายไทยในปัจจุบัน และลักษณะที่เห็นปรากฏของชายสอดคล้องกับลักษณะของความเป็นชาย (Masculinity) และรับรู้ลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบันและลักษณะที่เห็นปรากฏของหญิง สอดคล้องกับลักษณะของความเป็นหญิง (Femininity) ในทัศนะของสังคมตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ด้วย (Bem, 1974; Spence et al., 1975)

แต่ในขณะเดียวกันยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะของชายและลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบันแตกต่างจากลักษณะของชายและหญิงในสังคมตะวันตกในหลาย ๆ ลักษณะ คือ มีการรับรู้ว่ายายไทยในปัจจุบันมีลักษณะของความเป็นหญิงตามมโนทัศน์ของ คอมมิวเนียนพฤติกรรมแสดงออกบางลักษณะคือ ชอบคลุกคลีและแสดงความรักต่อผู้อื่น ให้ความสนใจในสิ่งที่มีอยู่ มีชีวิตช้า เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ให้อภัยผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และร่าเริง ไม่แตกต่างจากที่เป็นลักษณะของหญิงในปัจจุบัน อีกทั้งมีอารมณ์เย็น และแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผยมากกว่าหญิงไทยในปัจจุบัน ส่วนหญิงไทยในปัจจุบันก็มีลักษณะของความเป็นชายตามมโนทัศน์ของ เอเจนซี/พฤติกรรมเครื่องมือ บางลักษณะคือ มีไหวพริบดี รอบรู้ ทันต่อเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป มองการณ์ไกล มีเหตุผล ทะเยอทะยานเปิดเผย สุขุมรอบคอบ มีความมานะพยายาม ชอบแสวงหาความรู้ เก็บความรู้สึก และเฉลียวฉลาด ไม่แตกต่างจากชายไทยในปัจจุบัน และยังมีลักษณะของความเป็นชายบางลักษณะคือ ชอบบริหารทีม ู้สึกภาคภูมิใจ กระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ และช่างคิดวิเคราะห์มากกว่าชายไทยในปัจจุบันด้วย

ซึ่งแสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบกันที่คณะของตะวันตกแล้วจะพบว่าแม้ว่าชายไทยในปัจจุบันจะมีลักษณะของ เอ เจนซี และหญิงไทยในปัจจุบันก็มีลักษณะของ คอมมิวเนียน เป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ในขณะที่เดียวกันทั้งชายและหญิงต่างก็มีลักษณะของ เอ เจนซี หรือคอมมิวเนียนบางลักษณะไม่แตกต่างกัน และมีบางลักษณะคล้ายกับลักษณะของความเป็นชายและลักษณะของความเป็นหญิงของสังคมตะวันตกด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมิได้มีการรับรู้ลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงตามที่เป็นลักษณะของความเป็นชายหรือเป็นลักษณะของความเป็นหญิงในสังคมตะวันตกในหลาย ๆ ลักษณะด้วย แต่มีความคาดหวังให้ชายมีลักษณะของคอมมิวเนียน พฤติกรรมแสดงออกหรือมีลักษณะของความเป็นหญิงในทัศนะของสังคมตะวันตกบางลักษณะคือ ต้องการให้ชาย อบอุ่นช่วยเหลือผู้อื่น พึงพอใจในสิ่งที่มิอยู่ เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ให้อภัยผู้อื่น เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำ ให้ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ยอมผู้อื่น แคร่งคำล้นา และชอบการเขินยอม ไม่แตกต่างจากที่คาดหวังให้มีในหญิง และยังคาดหวังให้ชายแสดงความรู้สึกร่างกายเปิดเผย ชอบคลุกคลีและแสดงความรักต่อผู้อื่น และมีอารมณ์อ่อนโยนมากกว่าที่คาดหวังให้มีในหญิง ในทำนองเดียวกันกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้หญิงมีลักษณะของความเป็นชายตามมโนทัศน์ของ เอ เจนซี/พฤติกรรมเครื่องมือ บางลักษณะคือ มิไหวพริบดี อบอุ่นกับผู้อื่น มีความมานะพยายาม ประกาศหรืออวดในความล้ำมารถของตน กระตือรือร้น เฉลียวฉลาด มีความรับผิดชอบ และขยันหมั่นเพียรไม่แตกต่างจากที่คาดหวังให้มีในชาย แต่คาดหวังให้เก็บความรู้สึก และอย่างพิถีพิถันมากกว่าที่คาดหวังให้มีในชายด้วย ซึ่งเท่ากับว่า กลุ่มตัวอย่างมิได้คาดหวังให้ชายหรือคาดหวังให้หญิงมี สหณะลักษณะของความเป็นชาย หรือลักษณะของความเป็นหญิงตามมโนทัศน์ของ เอ เจนซี-คอมมิวเนียน หรือพฤติกรรมเครื่องมือ-พฤติกรรมการแสดงออกแบบใดแบบหนึ่ง เพียงแบบเดียว แต่คาดหวังให้ชายและหญิงมีทั้งลักษณะของ เอ เจนซี และลักษณะของคอมมิวเนียนบางลักษณะควบคู่กันไป และคาดหวังให้มีบางลักษณะคล้ายกับลักษณะของความเป็นชายและลักษณะของความเป็นหญิงในสังคมตะวันตก เช่นเดียวกับที่พบในลักษณะของชายและหญิงในปัจจุบัน

แสดงให้เห็นว่า แม้ชายและหญิงไทยในปัจจุบันจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะของความเป็นชาย และลักษณะของความเป็นหญิงในสังคมทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทั้งลักษณะที่พึงปรารถนา

ของย้ายและลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงส่วนใหญ่ก็เป็นลักษณะของชายและหญิงตามหน้าที่ของ เอเจนซี-คอมมิวนิตีเนียน หรือพฤติกรรมเครื่องมือ-พฤติกรรมกรแสดงออกด้วยก็ตาม แต่สังคมไทย ก็ยังคงมีแนวทางการปฏิบัติตน หรือมีความคาดหวังในลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับย้ายและหญิงที่ แตกต่างจากสังคมตะวันตกในหลาย ๆ ลักษณะ ผลการวิจัยนี้จึงชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงความ จำกัของการที่จะนำแบบวัดบทบาททางเพศในสังคมตะวันตก โดยเฉพาะจาก BSRI, PAQ หรือ ACL มาใช้ในการวัดบทบาททางเพศในสังคมไทย เพราะว่าคุณลักษณะที่ใช้วัดความ เป็นชาย ความเป็นหญิงในแต่ละแบบวัดเหล่านี้ สามารถใช้แยกความแตกต่างระหว่างชายและหญิงในสังคมไทย ได้เพียงบางคุณลักษณะเท่านั้น

คุณลักษณะที่นำมาใช้ในแบบวัดบทบาททางเพศโดยทั่วไปนั้นนอกจากจะเป็น คุณลักษณะที่สามารถใช้แยกความแตกต่างระหว่างชายและหญิงตามการประเมินตนเองแล้ว ส่วนใหญ่ (Bem, 1974; Spence et al. 1975 etc.) จะคัดเลือกจากลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะ ของชายหรือหญิงในปัจจุบัน และเป็นลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของชายหรือหญิงด้วย เพื่อจะได้ให้ ได้ คุณลักษณะที่สามารถใช้แยกความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงได้ ทั้งในระดับการรับรู้ ความคาดหวัง และการประเมินตนเอง ดังนั้นหากจะมีการพัฒนาแบบวัดบทบาททางเพศ เพื่อใช้ในสังคมไทย แล้ว คุณลักษณะที่นำมาพิจารณาพิจารณามา ก็คือได้แก่คุณลักษณะในตารางที่ 23 ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่กลุ่ม ตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นลักษณะของชายมากกว่า เป็นลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบัน และเป็นที่ยังปรารถนา ของชายมากกว่า เป็นที่ยังปรารถนาของหญิงด้วย และคุณลักษณะในตารางที่ 24 ซึ่งเป็นลักษณะที่ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นลักษณะของหญิงมากกว่า เป็นลักษณะของชายในปัจจุบัน และเป็นที่ยังปรารถนา ของหญิงมากกว่า เป็นที่ยังปรารถนาของชายด้วย

อย่างไรก็ตามลักษณะของชายและลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบัน รวมทั้งลักษณะ ที่พึงปรารถนาของชายและหญิงที่ได้จากการวิจัยนี้ เป็นเพียงคุณลักษณะที่ได้จากการรับรู้ของกลุ่ม ตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เพียงกลุ่มเดียว ซึ่งอาจเป็นการ รับรู้ที่แตกต่างจากการรับรู้ของคนไทยกลุ่มอื่น ๆ จึงควรมีการเปรียบเทียบกับ การรับรู้ของกลุ่ม ตัวอย่างอื่น ๆ ด้วย เช่น นักเรียนในชนบท หรือ นักศึกษา เป็นต้น

2. ความแตกต่างระหว่างลักษณะของชายหรือลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบันกับลักษณะที่พึงปรารถนาของชายหรือหญิง

จากผลการเปรียบเทียบลักษณะของชายและหญิงไทยในปัจจุบัน กับลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ลักษณะของชายไทยในปัจจุบันและ ลักษณะที่พึงปรารถนาของชายแตกต่างกัน และมีการรับรู้ลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบันและ ลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงแตกต่างกัน ตามสมมติฐานที่ 3 และ 4 โดยมีการรับรู้ที่ลักษณะส่วนใหญ่เป็นลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของชายหรือเป็นที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าที่เป็นลักษณะของชายหรือ เป็นลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบัน (ดูตารางที่ 16 , ตารางที่ 19) และบางลักษณะเป็นที่พึงปรารถนาของชายหรือเป็นที่พึงปรารถนาของหญิงน้อยกว่าที่เป็นลักษณะของชายหรือเป็นลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบัน (ดูตารางที่ 17, ตารางที่ 20)

เมื่อพิจารณารายละเอียดของคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของชายหรือหญิงมากกว่าหรือน้อยกว่าที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของชายหรือลักษณะของหญิงในปัจจุบันแล้ว จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมิได้มีการรับรู้ที่ชายควรมีลักษณะของความเป็นชายมากกว่าในปัจจุบัน และมีลักษณะของความเป็นหญิงน้อยกว่าในปัจจุบัน หรือมิได้มีการรับรู้ที่หญิงควรมีลักษณะของความเป็นหญิงมากกว่าในปัจจุบัน และมีลักษณะของความเป็นชายน้อยกว่าในปัจจุบันเสมอไป แต่มีการรับรู้ที่ชายควรมีลักษณะของความเป็นหญิงหรือมีคุณลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าชายบางลักษณะมากกว่าในปัจจุบัน เช่น เข้าใจผู้อื่น รักเด็ก อ่อนโยน เอาใจใส่ในความ เป็นอยู่ของผู้อื่น เรียบร้อย พุดจาไพเราะอ่อนหวาน ละเอียดอ่อน นุ่มนวล เมตตากรุณา รู้จัก ประณีประนอม และมีเสน่ห์ เป็นต้น และควรมีลักษณะของความเป็นชายหรือมีลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของชายมากกว่าหญิงบางลักษณะ คือ ใช้คำทนายหรือลบล้างบาน ก้าวร้าว รู้จักฉวยโอกาส ยึดแย้งฮั่น ยึดเอาชนะ ยึดบังการยกย่องหรืออิทธิพลเหนือผู้อื่น เชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง และทะเลาะเถียงกันน้อยกว่าในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ที่หญิงควรมีลักษณะของความเป็นชายบางลักษณะมากกว่าในปัจจุบันคือ ควบคุมสติได้ในยามคับขัน มีเหตุผล มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง ไม่ท้อแท้ง่าย ๆ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ มองการณ์ไกล ลุ่มรอบคอบ มั่นใจ ในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นที่พึ่งได้ อย่างคิดอย่างประณีต เป็นตัวของตัวเอง กล้าเป็นภัย

ในความคิดเห็นของตนเอง ที่ตนเองได้ เป็นผู้นำ กล้าพูด กล้าแสดงออก และคล่องแคล่วว่องไว และควรมีลักษณะของความเป็นหญิงบางลักษณะ คือ ยอมนินทาผู้อื่น อิจฉาริษยา โกรธ เปลี่ยนใจง่าย ใจน้อยง่าย ง่ายวิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย ตื่นเต้นง่าย หวาดกลัวง่าย เชื่อเรื่องไสยศาสตร์ รางิ ร้องไห้ง่าย ยอมนินทาผู้อื่น ง่ายลึงลาร และง่ายประจบเอาใจ น้อยกว่าที่เป็นลักษณะของหญิงไทย ในปัจจุบัน

การที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ทั้งชายและหญิง ควรมีทั้งลักษณะของความเป็นชาย และลักษณะของความเป็นหญิงมากกว่าที่รับรู้ว่าเป็นลักษณะของชายและหญิงในปัจจุบัน เช่นนี้ อาจอธิบายได้ว่า เป็นผลจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยเหตุจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา อาชีพ และสถานภาพในสังคม ซึ่งทำให้ชายและหญิงได้มีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างตายตัว เช่นในอดีต แต่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานและบทบาท ความรับผิดชอบของซึ่งกันและกันมากขึ้น จนทำให้เกิดการยอมรับหรือเกิดความคาดหวังให้ชายและหญิงมีคุณลักษณะของซึ่งกันและกันมากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าจาก 59 ลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของชายมากกว่า เป็นลักษณะของชายไทยในปัจจุบันนั้น เป็นลักษณะเดียวกันกับที่มีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่า เป็นลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบันถึง 52 ลักษณะ (ดังในตารางที่ 28) และในทำนองเดียวกัน จาก 26 ลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของชายน้อยกว่าที่เป็นลักษณะของชายไทยในปัจจุบันก็เป็นลักษณะเดียวกันกับที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาของหญิงน้อยกว่าที่เป็นลักษณะของหญิงไทยในปัจจุบัน ถึง 23 ลักษณะ (ดังในตารางที่ 29) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่ายชายหรือหญิงควรมีลักษณะบางประการมากกว่าหรือน้อยกว่าที่มีในปัจจุบันนั้น เป็นผลจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความเด่นชัด หรือมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าตัวแปรเพศสำหรับสังคมไทย เช่น จากชนวรรณะนิยมประเพณี ค่านิยมหรือจากพุทธคำสั่งนา ฯลฯ ซึ่งเมื่อพิจารณารายการคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาทั้งสำหรับชายและหญิงมากกว่าที่มีในปัจจุบันในตารางที่ 28 เปรียบเทียบกับรายการคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาทั้งสำหรับชายและหญิงน้อยกว่าในปัจจุบันในตารางที่ 29 ก็ดูเหมือนจะเห็นได้ชัดเจนว่า คุณลักษณะในตารางที่ 29 นั้น เป็นลักษณะที่เป็นที่

พึงปรารถนาในระดับต่ำทั้งสิ้น แม้ว่าบางลักษณะจะเป็นลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นลักษณะของหญิงไทย ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เช่น ชอบนิทานผู้อื่น ง่ายพูดคุย อารมณ์อ่อนไหวง่าย อิจฉาเก่ง ใจน้อยง่าย และชอบการเินบอ แต่ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะที่มีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาในระดับต่ำสำหรับหญิงด้วย นอกจากนี้บางลักษณะยังเป็นทั้งที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไม่แตกต่างกันคือ ชอบบีบบังคับ ผู้อื่น ประกาศหรืออวดในความสามารถของตน บอมนผู้อื่น และชอบการเินบอ ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาในระดับต่ำทั้งสิ้น

ส่วนรายการคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาทั้งสำหรับชายและหญิงมากกว่าในปัจจุบัน ในตารางที่ 28 นี้พบว่า เป็นลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเป็นที่พึงปรารถนาสำหรับชายและหญิงไม่แตกต่างกันถึง 13 ลักษณะคือ ขยันหมั่นเพียร ให้อภัยผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น กระตือรือร้น เห็นคุณค่าในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้ ฝ่าฝืนพรบติ เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย มีความรับผิดชอบ มีความมานะพยายาม เจตน์เจตฉลาด ชอบแสวงหาความรู้ และพึงพอใจในสิ่งที่มีอยู่ ส่วนคุณลักษณะอื่น ๆ ก็ล้วนเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมทั้งสิ้น เช่นที่ตนเองได้ และเมตตากรุณา ที่เป็นลักษณะซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมในพุทธศาสนา นอกจากนี้บางลักษณะยังเป็นลักษณะของชายและเป็นลักษณะของหญิงในปัจจุบันไม่แตกต่างกันด้วย เช่น มีเหตุผลรอบรู้ ทันต่อเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป สุขุม รอบคอบ และมองการณ์ไกล เป็นต้น ซึ่งเท่ากับว่าสังคมไทยในปัจจุบันมิได้เน้นให้มีความแตกต่างระหว่างเพศในลักษณะเหล่านี้อย่างเด่นชัด

ดังนั้นจึงอาจ เป็นได้ที่ชายและหญิงจะมีแนวโน้มที่จะมีคุณลักษณะของ ซึ่งกันและกันมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในคุณลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาหรือเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วการที่ชายมิได้มีความเป็นชายและหญิงมิได้มีความเป็นหญิงที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ก็คงจะได้เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงกันต่อไป เพราะว่า การที่มีทั้งลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของชายและลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงควบคู่กันไปได้ ก็คือการมีลักษณะบทบาททาง เพศแบบแอนโดรจีนิตี (Androgyny) นั่นเอง ซึ่งการวิจัยส่วนใหญ่พบว่าผู้ที่มีบทบาททาง เพศแบบแอนโดรจีนิตีนั้นจะสามารถปรับตัวหรือมีการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพกว่าผู้ที่มีลักษณะของความเป็นชาย หรือมีความเป็นหญิงตรงตามเพศของตนแต่เพียงอย่างเดียว (Berzin, Welling and Wetter, 1978)

อย่างไรก็ตามแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรับรู้ว่าลักษณะส่วนใหญ่เป็นที่พึงปรารถนา ทั้งสำหรับชายและหญิงมากกว่าในปัจจุบัน หรือบางคุณลักษณะเป็นที่พึงปรารถนาทั้งสำหรับชายและหญิงน้อยกว่าในปัจจุบัน (ไม่เป็นที่พึงปรารถนาทั้งสำหรับชายและหญิง) ก็ตาม แต่ก็ยังคงมีการรับรู้ว่าลักษณะนั้นๆ เป็นที่พึงปรารถนาของชายมากกว่าหญิง หรือ เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าชายด้วย เช่น แม้จะคาดหวังให้ทั้งชายและหญิง นุ่งวมวล และเข้มแข็ง มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ยังคงคาดหวังให้ชายเข้มแข็งมากกว่าหญิงและคาดหวังให้นุ่งวมวลมากกว่าชาย ในทำนองเดียวกัน แม้จะรับรู้ทั้งชายและหญิงควร ก้าวร้าว และชอบนิทานผู้ยิ่งใหญ่กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ยังคงมีการรับรู้ว่าก้าวร้าว เป็นลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของชายมากกว่าหญิง และชอบนิทานเป็นลักษณะที่เป็นที่พึงปรารถนาของหญิงมากกว่าชาย ก็มีการยอมรับให้ชายก้าวร้าวได้มากกว่าหญิง และมีการยอมรับให้หญิงชอบนิทานผู้ยิ่งใหญ่มากกว่าชาย ดังนั้นจึงไม่เป็นที่น่าประหลาดใจเลยที่จะยังคงพบเห็นแนวทางการอบรมสั่งสอน และการเลือกปฏิบัติที่แตกต่างกันสำหรับชายและหญิงในสังคมไทยในปัจจุบัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย